

Mobilitet, navigering og udnyttelse - unge ukrainske migranter i den globale grønne industri gennem den danske stats fodermesterordning

Marlene Spanger

Global Refugee Studies

Institut for Kultur og Globale Studier, AAU

Introduktion

Gennem en årrække har unge ukrainere fundet vej til det danske arbejdsmarkedet som dokumenterede arbejdsmigranter gennem regeringens 1-årig praktikantordning eller fodermesterordning indenfor det grønne område (landbrug, skovbrug og gartneri). Fra de unge migranter ankommer til Danmark, får godkendt deres praktikophold over deres hverdag på de danske gartnerier eller på gårdene, er en række aktører involveret i migrationsprocessen. Således er det ikke kun den danske stat med dens migrationspolitik og grænsekontrol, der regulerer migranternes bevægelse, men også den grønne industris efterspørgsel for billig arbejdskraft, formidlingsbureauerne, uddannelsessektoren og fagforeninger som 3F, som nogle af de aktører, der spiller en rolle i de unge ukrainske migranternes mulighed for at navigere i det globale arbejdsmarkedet indenfor den grønne industri (Landbrug, gartneri, skovbrug, veterinær og jordbrug).

På den ene side er det danske arbejdsmarkedet et gennemreguleret arbejdsmarkedet gennem kollektive aftaler og overensstemmelser indgået mellem arbejdsmarkedetsorganisationerne (fagforeningerne og arbejdsgiverne). På den anden side viser nyere nordisk forskning, hvordan forskellige grupper af migranter indenfor lavtlønnede og ufaglærte områder som rengøring, byggeri og service er ansat på irregulære og prekære præmisser. Til sammen stiller denne forskning spørgsmålstegn ved, hvem og hvordan de kollektive aftaler egentlig kommer de forskellige grupper af arbejdsmigranter til gode.

Med et globalt neoliberalt arbejdsmarkedet (Sassen, Standing), som det danske arbejdsmarkedet er en del af, vil jeg i denne præsentation komme med et eksempel på:

Hvordan unge ukrainske arbejdsmigranter navigerer i en dansk arbejdsmarkedskontekst med udsyn til transnationale infrastrukturer.

Særlig vil jeg sætte fokus på: *hvilke prekære situationer migranterne sættes i.* Således fokuseres der på diskrepanser mellem migrations- og arbejdsmarkedspolitikker og lovgivning på den ene side og praksisser på den anden side.

Oplægget udspringer af det kvalitative forskningsprojekt *Menneskehandel og tvangsarbejde*, som er et samarbejdsprojekt med 3F, der løber fra 2016-2019. I perioden januar-juni 2017 har jeg foretaget etnografisk feltarbejde blandt migranter i aldersgruppen 20 til 32 år, der arbejder på gartnerier og gårde. Indtil videre er 15 ukrainere (8 mænd og 7 kvinder), 7 rumænere (4 mænd og 3 kvinder), 3 slovakker (2 mænd og 1 kvinde) blevet interviewet.

Yaros: In Ukraine in my university. I ask one guy (one of the teachers) 'can I go to Denmark or somewhere'. He said 'yes of course you can if you will learn English a little bit and you can go, no problem'. I just had an interview with him; he asked me some few questions in English, I answer and he said 'eh okay'. So, I paid about 1200 EURO, to one guy from my university and he send me (to the Danish man Sebastian Hansen)

Marlene: Who was this guy (from Ukraine)?

Yaros: He works in the university and eh, he... oh, I can't say who he is, but he sends people to everywhere... this 1200 EURO, what I paid, what all people (Ukrainian migrants) pay.... Right now it's about 2000 EURO to come in Denmark.eh, it's not easy to get this money in Ukraine

Marlene: So you paid this guy the money...

Yaros: I just came and put the money on the table ... he don't give me any paper... just black money.... and I think he might give half this money back to Danish guy...

Yaros: A working contract is also visa. If you don't have working contract, you don't have visa.

Marlene: Could you then reject to work?

Yaros: No, if I say like this of course he [den danske landmand] will say okay, go to Ukraine.

Yaros:

”... I said to Sebastian Hansen, can you help with this to get the money for overtimes, he said no, it’s your problem. After I called him again and eh, also I wrote to him can you help me to find another place maybe..., he said no, it’s impossible I don’t want to find any place for you”.

Yaros: "... sometimes at six, but normally half past six we start, and eeh we work about 8, 9 or 10 hours in daytime. Is it after 8 o'clock in the evening we should go and feet [the pigs]. ... in December I had about 195 hours, but of course I get salary only for 160 [hours], because it was like the deal, you know... farmer said if you want to stay here you should work 220-250 hours. Before I came to Denmark I hear about that in Denmark there is some coffee breaks, ... that Danish people like coffee breaks and they think its very... if you drink some coffee, for example at 9 or 10 o'clock in the morning. Here, I can go sometimes 9-10 hours without any break.... Normally, I have everyday pause 1 hour, but eeh, sometimes just 9-10 hour without.

Marlene: Didn't you take a break?

Yaros: I can't take break [when] we are totally busy.

Marlene: Did you ask your manager or the owner of the farm for a break?

Yaros: No, its... for the farmer it doesn't matter, I can go home, but maybe 5-10 minutes after he just come and say sometimes... 'okay, you have to come and work'.... after work sometimes if he needs some help on the mother farm, he has seven farms. I can't say him no, if I say no..... [.....] he can say just like: 'Yaros, can you help me?' Of course, I say yes, '5 minutes in my car like', after 5 minutes I should sit or stand near his car."

”Det er afgørende for aftalepartierne, at der ikke hentes udlændinge ind på områder, hvor der i forvejen er høj ledighed. Ordningerne på området skal derfor strammes op, så den arbejdskraft, der kommer til landet, svarer til virksomhedernes behov. En reform af international rekruttering skal også understøtte, at arbejde i Danmark sker på danske vilkår. Virksomhederne skal overholde reglerne på det danske arbejdsmarked om fair konkurrence og ordentlige løn- og arbejdsvilkår.

Aftale mellem Regeringen og V, DF, S, SF, LA og C (2014) *Aftale om en reform af international rekruttering – Lettere adgang til højkvalificeret arbejdskraft*. Side 1. Web site: <file:///id.aau.dk/Users/spanger/Downloads/>

ENDELIG_aftaletekst%20pdf.pdf [tilgået den 2.10.2017].

”....så indfører man nogle nye ordninger, der ser ud til at gøre det nemmere for virksomhederne at importere højtuddannet udenlandsk arbejdskraft, uden, at de på nogen måde skal dokumentere, at de har et behov for det. Det eneste, de har, er et stående ønske hos alle arbejdsgivere til enhver tid om at have så meget arbejdskraft som muligt at vælge imellem. Er det derfor, Venstre er så glad for aftalen? Så skal jeg lige spørge, om Venstre er bekendt med, at der er en meget høj arbejdsløshed blandt nyuddannede akademikere her i landet, og om ikke det kunne give anledning til nogle overvejelser om det fornuftige i at lave sådan en aftale som den her.”

Finn Sørensen, MF Enhedslisten